

VÝZVA VLÁDE NA EFEKTÍVNU KOMPENZÁCIU VYSOKÝCH CIEN ENERGIÍ

Situácia vo firmách sa stáva nanajvýš kritická

TLAČOVÁ SPRÁVA

Dňa 12. 10. 2021

Dramaticky stúpajúce ceny elektriny a plynu výrazne komplikujú situáciu v priemysle. Za posledný rok a pol vzrástla cena za elektrinu o viac ako 200 %, pri plyne ide o viac ako 1 000-percentý nárast. Vysoké ceny energií sa odrážajú na zvýšených výrobných nákladoch a cenách produktov, čo negatívne ovplyvňuje výrobu, finančnú kondíciu a konkurencieschopnosť našich podnikov. To sa v konečnom dôsledku nepriaznivo podpíše pod celkový rast slovenskej ekonomiky. Klub 500 a Slovenská obchodná a priemyselná komora súhlasia s návrhmi ministerstva hospodárstva vo vzťahu k cieľným opatreniam pre obyvateľstvo, zároveň je však potrebné prijať účinné opatrenia pre priemysel, so zapojením ministerstva hospodárstva, ministerstva životného prostredia, ministerstva financií a predsedu vlády Slovenskej republiky (nie zajtra, ale dnes).

Priemysel už takmer dva roky zápasí s dôsledkami stále pretrvávajúcej pandémie koronavírusu, pričom musí čeliť ďalšej náročnej situácii v súvislosti s cenami energií, ktoré dosahujú historické maximá. Silnejú cenové tlaky tak pri nákupe vstupných surovín, ako aj pri stanovovaní cien produktov a atmosféru vo výrobnom sektore negatívne ovplyvňuje aj neistota v dôsledku pokračujúcej pandémie. Aby dokázali slovenské podniky fungovať a konkurovať zahraničným firmám, potrebujú čo najskôr podporu od štátu. Klub 500 a SOPK preto vyzývajú na urýchlené prijatie kompenzačných opatrení: *„Rast cien likviduje veľké fabriky, negatívne zasahuje aj živnostníkov a v konečnom dôsledku aj občanov. Klub 500 zastáva názor, že štát má možnosti, ako kompenzovať dramatický rast cien elektriny a plynu. Energetická a regulačná politika na Slovensku (ale ani v EÚ) nie je v súčasnosti nastavená korektne a treba čo najskôr zaviesť zmeny v tejto oblasti. Ak sa tak nestane, firmy nebudú mať dostatok prostriedkov na to, aby mohli zabezpečiť výrobu a budeme častejšie svedkami obmedzovania výroby v priemyselných podnikoch. Najväčšou hrozbou pre obyvateľstvo je strata zamestnania,“* upozorňuje predseda Klubu 500 Vladimír Soták.

Podľa zástupcov priemyselných podnikov by sa mala vláda v rámci kompenzácie v prvom rade zamerať na zníženie tarify za prevádzkovanie systému, takzvanú TPS. Tá totiž výrazne ovplyvňuje koncovú cenu elektriny a pre veľké výrobné podniky predstavuje nezanedbateľnú položku: *„Podľa vzoru európskych krajín by štát mal platiť zo štátneho rozpočtu významnú časť nákladov na podporu obnoviteľných zdrojov a zároveň by mal čo najskôr zaviesť pripravované pásmové tarify TPS podľa veľkosti odberu. Tieto nástroje sú bežné v celej EÚ. S týmito opatreniami nemôžeme čakať do budúceho roka, musíme ich zaviesť okamžite,“* hovorí výkonný riaditeľ Klubu 500 Tibor Gregor.

Emisné povolenky sú ďalšou z položiek, ktorá výrazne zvyšuje podnikom prevádzkové náklady. Za posledný rok a pol zdraželi o vyše 200 %. Z pohľadu priemyselných združení je preto potrebné zreformovať celý systém obchodovania s emisnými povolenkami tak, aby obchodovanie na trhu bolo umožnené len subjektom (výrobcom), ktorí povolenky aj spotrebúvajú. Peniaze získané z predaja povoleniek zároveň plynú do Environmentálneho fondu. Ak teda štát hľadá rezervy, z ktorých by mohol poskytnúť podnikom úľavy, sú to práve prostriedky v Envirofonde. Z nich by štát podľa SOPK a Klubu 500 mohol prerozdeliť podstatnú časť najväčším spotrebiteľom elektrickej energie: *„Na Slovensku je možné využiť dlhodobo nečerpané prostriedky*

Envirofonde, kde je k dispozícii viac ako 1 miliarda eur. Na margo vyjadrení ministra životného prostredia Jána Budaja, ktorý sa vyjadril, že Envirofond nie je bankomat priemyslu, musíme podotknúť, že Envirofond nepatrí ministrovi Budajovi a že sú v ňom nazhromaždené prostriedky priemyslu a bankomat si z neho urobila vláda. Naopak, oceňujeme postoj ministra hospodárstva Richarda Sulíka, ktorý má ambíciu hľadať riešenia, ako využiť peniaze z Envirofonde s cieľom zníženia TPS,“ hovorí predseda Klubu 500 Vladimír Soták.

V neposlednom rade je úlohou vlády aj to, aby sa čo najskôr zaoberala extrémne vysokými cenami plynu. Podľa zástupcov Klubu 500 a SOPK je nevyhnutné, aby sa zmenil systém stanovovania poplatkov za prepravu plynu, podobne ako sa pripravuje systém platenia tarify za prevádzkovanie systému: *„Teda formou pásiem podľa odberu a aby sa týmto spôsobom zmenil systém stanovovania poplatku za prepravu plynu – podľa objemu. Je tiež dôležité, aby vláda na pôde Európskej komisie rokovala o situácii na európskych burzách elektriny, plynu a emisných povoleniek s cieľom nájsť efektívne riešenia na stabilizovanie cien,“* dodáva Petr Bláha, generálny riaditeľ Duslo, a.s..

Nakoľko Nemecko pristupuje k vyradovaniu jadrových elektrární a viaceré európske krajiny odstavujú aj tie uhoľné, vláda sa podľa združení priemyselných podnikov musí mobilizovať a urobiť opatrenia na zabezpečenie plynulých a stabilných dodávok elektriny a zemného plynu: *„Zatiaľ nie sú k dispozícii informácie o spôsobe riešenia zabezpečenia výroby elektriny po odstavení jadrových elektrární v Nemecku. Jediná schodná cesta na zabezpečenie stabilných dodávok pásmovej elektriny je jej výroba zo zemného plynu. Ak však nebude dostatok plynu, ktorý sa dá využiť na výrobu elektriny, bude nedostatok elektriny a následné výpadky (blackout),“* vysvetľuje výkonný riaditeľ Klubu 500 Tibor Gregor.

Vláda sa musí zaoberať okamžite a veľmi intenzívne uvedenou situáciou, jednak dovnútra ekonomiky, ale aj navonok vo vzťahu k Bruselu. *„Ak toto neurobíme, môže to mať veľmi vážne dôsledky na európsku ekonomiku, v súčasnosti sme svedkami toho v Anglicku. Ak v Európe budú tieto problémy narastať v jednotlivých krajinách a firmy budú vypadávať z produkčného procesu, nastáva vážny problém,“* dodáva predseda SOPK Peter Mihók.

SOPK a Klub 500 oceňujú aktívny a korektný prístup novinárov k informovaniu o tejto problematike v posledných týždňoch.

Klub 500 a SOPK intenzívne analyzovali vzniknutú situáciu s odborníkmi v oblasti energetiky a ako možné riešenia situácie vidia nasledovné:

DOMÁCNOSTI:

- zaviesť ciele kompenzačné opatrenia vo vzťahu k zraniteľným skupinám obyvateľstva, ktoré môžu byť vo forme príspevkov alebo umožnením odkladu platieb a splátkových kalendárov, prípadne dočasné zníženie sadzby DPH

PRIEMYSEL:

v oblasti elektriny:

- zníženie poplatkov pre veľkých priemyselných odberateľov
- zavedenie pásmovej tarify za prevádzku systému v závislosti od spotreby elektriny (TPS)
- prenesenie financovania časti podpory OZE na štátny rozpočet
- zrušenie platby poplatku za prevádzku systému za elektrinu vyrobenú pre vlastnú spotrebu
- zníženie poplatkov za prenos
- dočasné zrušenie platby poplatku do Národného jadrového fondu

v oblasti plynu:

- *zaviesť pásmové poplatky za prepravu plynu v závislosti od veľkosti odberu*

spoločne pre oblasť plynu a elektriny:

- *zreálnenie cenotvorby (domácnosti a priemysel)*
- *využitie zdrojov Envirofonde, kde je k dispozícii viac ako 1 mld. eur a tieto prostriedky nie sú využívané na účel, na ktorý majú byť, ale vláda si z nich urobila „bankomat“, lebo peniaze minula, ale účtovne si vylepšuje deficit – podporujeme vyhlásenie ministra hospodárstva, že 50 % výnosov by malo byť použité na kompenzácie vysokých cien pre priemysel*
- *zaviesť intenzívnu komunikáciu s priemyslom – komunikačná platforma vlády so zástupcami priemyslu*